

Primær mærkning af engangsemballager

Manual til importører og producenter af pantbelagte drikkevarer

April 2015

dansk**retursystem**

Dansk Retursystem A/S

Baldersbuen 1

2640 Hedehusene

Telefon 43 32 32 32

Fax 43 32 32 39

udbyderinfo@dansk-retursystem.dk

www.danskretursystem.dk

www.emballageregistrering.dk

Indhold

1	Indledning	2
2	Generelt om primær mærkning	3
2.1	Pantmærket er et registreret varemærke	3
2.2	Pantmærkning er importørens/producentens ansvar	4
2.3	Pantmærkningskategorier.....	4
3	Tryk og placering af primær mærkning.....	6
3.1	Den originale etiket	6
3.2	Tryk af pantmærke.....	6
3.3	Krav til stregkode	8
3.4	Placering af pantmærke, stregkode og GTIN-nummer	9
3.5	Godkendelse og fejltryk	9
4	Brug for hjælp?	10

1 Indledning

Engangsemballage som markedsføres i Danmark, skal mærkes med det danske pantmærke. Pantmærkningen sikrer, at engangsemballagen er let genkendelig for alle og er en del af den tekniske information, som sikrer pantudbetaling i alle led. Det bidrager igen til korrekt pantafregning, og at flest mulige engangsemballager kommer retur, til gavn for miljøet.

Det er importøren eller producenten på det danske marked, der har ansvaret for at pantmærke sine produkter. Pantmærkningen kan enten ske ved primær mærkning, det vil sige direkte tryk på emballagen eller emballagens originale etiket. Mærkningen kan også ske ved sekundær mærkning, hvor mærkningen sker med selvklæbende pantetiketter, som importøren eller producenten køber hos Dansk Retursystem A/S og klæber på emballagen. Denne manual handler om primær mærkning. For information om reglerne for sekundær mærkning se manualen om dette.

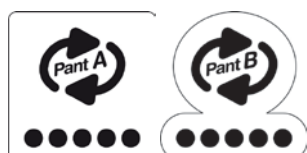
Skulle der efter læsning af denne manual være behov for yderligere information vedrørende mærkning, kan I kontakte Dansk Retursystems afdeling for Udbydere & Kvalitet på tlf. 43 32 32 32 eller på mail: emballagetilmelding@dansk-retursystem.dk.

2 Generelt om primær mærkning

Importører og producenter får tilladelse til at bruge pantmærket på de emballager, der er tilmeldt som engangsemballager hos Dansk Retursystem A/S, og som skal markedsføres i Danmark.

Pantmærket må ikke bruges på andre engangsemballager end de, der er tilmeldt til Dansk Retursystem A/S, og et produkt må kun mærkes med den type pantmærkning, som det er tilmeldt med.

Læs mere om tilmelding på vores hjemmesiden www.danskretursystem.dk under *Importører og producenter*.

Eksempler på pantmærker

Husk også, at hvis I ønsker primær mærkning, kræver det, at I kan stille en bankgaranti eller anden form for sikkerhedsstillelse. Læs mere om sikkerhedsstillelse på vores hjemmesiden www.danskretursystem.dk under *Importører og producenter*.

2.1 Pantmærket er et registreret varemærke

Både pantmærket og pantetiketten er registrerede varemærker®, som ejes af Dansk Retursystem A/S. Det betyder, at I ved tilmelding af emballager med primær mærkning, får varemærketilladelse (licens) til at trykke pantmærkningen direkte på selve emballagen, det vil sige typisk direkte på dåsen eller på emballagens originale etiket.

For danske producenter betyder det, at de produkter, som sælges på det danske marked skal være mærket med det danske pantmærke. Dansk Retursystems varemærketilladelse gælder derimod ikke til produkter, der skal eksporteres udlandet. Produkter til eksport må ikke være mærket med det danske pantmærke.

For importerede produkter medfører det, at I skal få jeres udenlandske producent til at producere en etiket med det danske pantmærke til de produkter, I skal importere. Det er ikke muligt at få tilladelse til, at I selv trykker jeres egen etiket og sætter den ovenpå den udenlandske etiket. Hvis I ikke kan få en aftale med en udenlandsk producent om, at de trykker en etiket med den danske mærkning, kan I anvende sekundær mærkning. Det vil sige mærkning med en selvklæbende pantetiket kombineret med den oprindelige mærkning fra producenten.

Som importører er I også ansvarlige for, at jeres udenlandske producent er bekendt med omfanget af Dansk Retursystems varemærketilladelse (licens). Udenlandske producenter får således udelukkende en "sublicens" til at anvende det danske pantmærke. De vil sige, at de kun får varemærketilladelse til at trykke det danske pantmærke på de emballager, som sælges til den pågældende danske tilmeldte importør. De må således ikke sælge produkter med det danske pantmærke til andre, hverken udenlandske eller andre danske importører med mindre sidstnævnte også har en varemærketilladelse fra Dansk Retursystem A/S. Udenlandske producenter får altså ingen selvstændig varemærketilladelse til at kunne trykke pantmærket.

Det danske pantmærke må således ikke bruges på produkter eller emballager, som markedsføres uden for landets grænser. Det er med andre ord ikke muligt at anvende Dansk Retursystems pantmærke til brug for produkter, som skal sælges udenfor det danske marked eller med mærkning der også dækker flere andre lande, eksempelvis det nordiske marked.

De trykfiler, I modtager fra Dansk Retursystem A/S, må kun bruges til primær mærkning af tilmeldte produkter og emballager. De må ikke videregives til andre og skal slettes efter brug. Hvis I har en underleverandør, fx en grafiker, til at layoute jeres etiketter eller emballager, har I stadig ansvar for, at trykfilerne med pantmærkerne ikke videregives og ikke bruges til andet end det, der er givet tilladelse til.

2.2 Pantmærkning er importørens/producentens ansvar

Det er importører og producenter, som har ansvaret for tilmelding og pantmærkning af emballager og produkter. Dette skal ske inden emballagerne markedsføres i Danmark. Det vil sige, før de sælges eller på anden måde overdrages eller udleveres af importøren eller producenten. Man kan med andre ord ikke overlade denne forpligtelse til efterfølgende salgsled.

Det er vigtigt, at I har modtaget et emballagetilmeldingsbevis, inden I importerer jeres varer og inden I som producent sælger eller på anden måde udleverer emballager og produkter. Det er tilladt at importere engangsemballager, uden at de er pantmærkede, men de skal være tilmeldt Dansk Retursystem A/S, og tilmeldingsbeviset eller en kopi af det skal følge varerne over grænsen. Kravet om mærkning skal først overholdes, når de importerede engangsemballager sælges eller udleveres fra importøren.

Læs mere om reglerne for, hvornår og hvordan emballager skal tilmeldes på vores hjemmeside www.danskretursystem.dk under *Importører og producenter* eller kontakt afdelingen for Udbydere og Kvalitet på telefon 43 32 32 32.

Vær opmærksom på, at SKAT kan beslaglægge engangsemballager, som ikke er korrekt mærkede og tilmeldt Dansk Retursystem A/S. Hvis I som importør eller producent også har et salgssted med direkte salg til forbrugere, skal I være opmærksomme på, at al jeres engangsemballage skal være pantmærket inden for en radius af én kilometer fra salgsstedet. Det betyder også, at pantmærkningen skal foregå i lagerlokaler eller lignende uden tilknytning til salgsstedet og mindst én kilometer derfra.

2.3 Pantmærkningskategorier

Der findes to kategorier for primær mærkning:

- ▶ Pantmærke med en global stregkode og GTIN-nummer (Mærkningskategori M1)
- ▶ Pantmærke med en unik stregkode og GTIN-nummer - kun til det danske marked (Mærkningskategori M2)

Uanset valg af mærkningskategori, er der tale om en unik dansk mærkning, som ikke må benyttes på produkter til salg i andre lande, herunder også Grønland og Færøerne. Dette skyldes, at det danske pantmærke er varemærkeret, og at der kun gives varemærketilladelse til producenter og importører til anvendelse af pantmærket på produkter, som sælges på det danske marked.

Mærkning med global stregkode og GTIN-nummer (Mærkningskategori M1)

Ved mærkningskategori M1 trykkes den fulde pantmærkning direkte på produktets originale etiket eller direkte på emballagen. Mærkningen består af pantmærke samt en global stregkode og GTIN-nummer.

Denne kategori giver importører og producenter mulighed for at benytte den samme stregkode og GTIN-nummer i Danmark og i udlandet. Men mærkningen er stadig unik for Danmark, og I kan stadig ikke bruge den samme etiket til et eventuelt salg i udlandet, da pantmærket kun må bruges på produkter til det danske marked.

Producenter kan således bruge samme stregkode til det danske marked og til eksport. Dog må det danske pantmærke ikke være på de produkter, som eksporteres. Der skal derfor stadig anvendes to forskellige etiketter en med pantmærket og en uden pantmærket. Når der alligevel skal produceres forskellige etiketter anbefaler vi mærkningskategori 2 til det danske marked.

Dette skyldes blandt andet, at der ved mærkningskategori 1 kan være flere importører af samme produkt på det danske marked med samme stregkode og GTIN-nummer. Det betyder at Dansk Retursystem A/S ikke kan se forskel på om et produkt kommer fra den ene eller anden importør af produktet, og derfor kan der opstå en situation, hvor brugerne af samme stregkode og GTIN-nummer hæfter solidarisk overfor Dansk Retursystem A/S.

For at undgå risikoen for solidarisk hæftelse, anbefaler vi derfor altid, at importører tilmelder deres produkter til mærkningskategori 2, det vil sige, at I får den udenlandske producent til at dedikere en stregkode, som udelukkende kan anvendes af den pågældende importør til brug for dennes salg på det danske marked.

Har I har spørgsmål til valget mellem mærkningskategori 1 og 2, er I meget velkommen til at kontakte Dansk Retursystem A/S for nærmere rådgivning.

Mærkning med unik stregkode og GTIN-nummer (Mærkningskategori M2)

Ved mærkningskategori M2 trykkes den fulde pantmærkning direkte på produktets originale etiket eller direkte på emballagen. Mærkningen består af pantmærke samt en unik stregkode og GTIN-nummer. En unik stregkode og GTIN-nummer er unik for det enkelte produkt og den enkelte importør eller producent, og må kun bruges til produkter, der skal markedsføres i Danmark

Flere importører af samme produkt kan således ikke bruge samme stregkode og GTIN-nummer

Pantbekendtgørelsen kræver, at I bruger en GS1-stregkode. Det er altså ikke muligt at lave sin egen stregkode. I skal selv rekvirere stregkode og GTIN-nummer hos en GS1-organisation, fx GS1 Danmark. Der er dog ingen krav om en dansk stregkode og GTIN-nummer, I kan derfor også benytte en udenlandsk GS1-organisation - blot stregkode og nummer stadig er unik for jer og det specifikke produkt i Danmark.

Ændring af mærkning

Hvis I ønsker at ændre mærkningskategori fra M1 til M2 eller omvendt eller ønsker I at skifte fra primær mærkning til sekundær mærkning eller omvendt, skal I tilmelde produktet på ny, og det kræver, at I skifter stregkode og GTIN-nummer. Det samme gør sig gældende, hvis I ønsker at skifte fra engangsemballage til genpåfyldelig emballage eller omvendt.

3 Tryk og placering af primær mærkning

Primær mærkning er modsat sekundær mærkning trykt direkte på produktets originale etiket eller direkte på emballagen. Produkterne skal mærkes enkeltvist. Mærkningen må ikke sidde på en peel off-etiket eller på en multipak-emballage. Man skal også være opmærksom på, at man som producent og importør har et ansvar for, at pantmærkningen eller hele etiketten ikke kan falde af produktet, så forbrugerne ikke kan få deres pant retur.

Dansk Retursystem A/S stiller sig gerne til rådighed for vejledning og test, når I er i gang med at produktudvikle nye produkter, så I ikke risikerer først at blive opmærksom på uhensigtsmæssigheder, når I tilmelder jeres produkt.

3.1 Den originale etiket

Med den originale etiket menes den etiket, som I bruger til at markedsføre produktet. Det skal altså være muligt at se og læse på etiketten, at den tilhører det pågældende produkt. Det er fx ikke tilladt at lave en standardetiket, som kan sættes på flere forskellige produkter, eller en bagsideetiket, som kun består af pantmærke og stregkode. Det samme princip gælder for tryk direkte på emballagen.

Ved valg af et andet etiketmateriale end papir, kan det i særlige tilfælde udløse et højere gebyr, hvis det medfører særlig håndtering i den efterfølgende sortering i Dansk Retursystems produktion. I skal også være opmærksom på, at hvis I blander materialer, fx en plastetiket på metal kan det få indflydelse på størrelsen af gebyret. Læs mere om gebyrer på danskretursystem.dk under *Importører & producenter*.

Hvis I bruger plastetiketter, hvor etiketten bliver krympet på emballagen, skal I være opmærksomme på, at Dansk Retursystem A/S for denne type mærkning har en anden godkendelsesproces. Anvender I denne type etiket, vil Dansk Retursystem A/S kræve at modtage egentlige testemballager, da mærkningen ikke alene kan godkendes ved hjælp af et endeligt layout. Dansk Retursystem A/S har erfaring for, at det kan være vanskeligt at overholde de krav til særligt størrelsen af pantmærket, som kræves i forhold til at sikre pantudbetalingen. Dansk Retursystem A/S anbefaler derfor, at I for denne type mærkning kontakter Dansk Retursystem A/S i god tid, inden I ønsker at markedsføre produktet.

3.2 Tryk af pantmærke

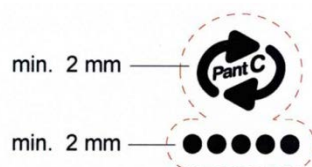
I kan rekvirere trykfiler af pantmærkerne hos Dansk Retursystem A/S. Enten ved at downloade det på emballageregistrering.dk eller ved at kontakte vores afdeling for Udbydere & Kvalitet.

Vi udleverer trykfilen til de importører og producenter, som er tilmeldt systemet og skal bruge pantmærket til at layoute etiketter til de produkter, der er eller skal tilmeldes pant- og retursystemet som primært mærkede.

Pantmærket er et registreret varemærke®, læs mere i afsnit 2.1. Det består af Dansk Retursystems pileformede pantlogo og fem sorte prikker samt teksten, Pant A, Pant B eller Pant C, afhængig af hvilken pantsats der er tale om:

- ▶ Pant A: 1,00 kr. - alle flasker og dåser under 1 liter (gælder dog ikke plastflasker)
- ▶ Pant B: 1,50 kr. - alle plastflasker under 1 liter
- ▶ Pant C: 3,00 kr. - alle flasker og dåser på 1 liter og op til 20 liter

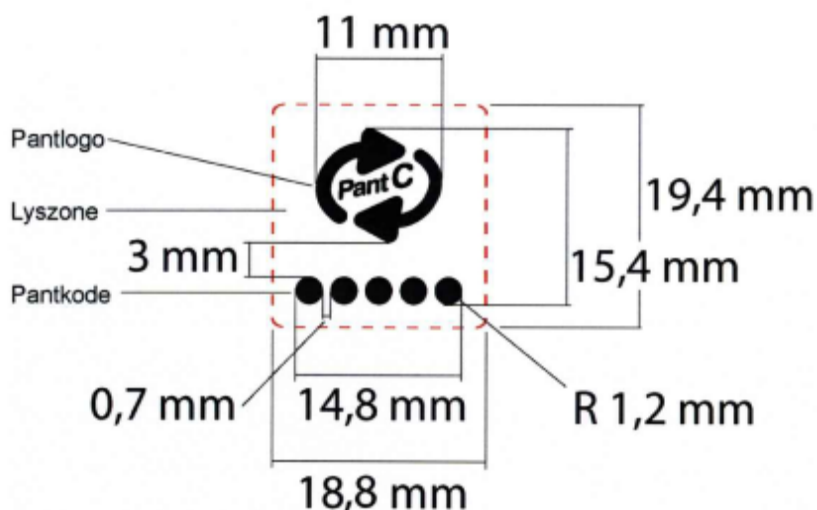
Pantmærket skal trykkes i sort på hvid baggrund (hvid lyszone), og der skal være minimum 2 mm ind til det sorte pantmærke. Lyszonen kan enten være rektangulær eller følge konturerne, som vist i figurerne nedenfor. Der må ikke trykkes andet i den hvide lyszone.

Dansk Retursystem A/S kan i særlige tilfælde, undtagelsesvist, give midlertidig dispensation fra kravet om hvid baggrund. I så fald stilles der krav om en anden lys baggrundsfarve, som Dansk Retursystem A/S teknisk har vurderet ikke skaber problemer med den elektroniske aflæsning af panten.

Vær opmærksom på at glatte og skinnende overflader også kan give problemer ved den elektroniske pantaflæsning, og I kan derfor risikere at skulle ændre overfladen, hvis det viser sig, at der opstår problemer med pantaflæsningen, selvom Dansk Retursystem A/S har godkendt størrelsen på mærkningen i forbindelse med en layoutgodkendelse. Pantmærket må ikke præges på engangsemballagen, det skal være et fladt tryk.

Bredden af pantmærket skal være 11 mm, og den samlede højde skal være 15,4. Det samlede grafiske billede af pantmærket inklusiv den hvide lyszone har en bredde på 18,8 mm og en højde på 19,4 mm.

Det er ikke tilladt på nogen måde at ændre størrelsen, ændre formatet eller på anden måde forvrænge pantmærket. Det vil give problemer i den elektroniske aflæsning af panten og vil derfor ikke blive godkendt.

Vær særlig opmærksom ved brug af krympeetiketter og lignende, da det kan være svært at beregne den endelige størrelse på mærkningen ved brug af krympeetiket. En forvrænget mærkning eller forkert størrelse kan give problemer i den elektroniske aflæsning, og i det tilfælde kan det være nødvendigt at trække produktet tilbage.

Vær også opmærksom ved placering af pantmærke og strejkode på etiketter, som sættes på med vacuum: Det er ikke sikkert, at pantmærket og strejkoden kan læses, hvis overfladen følger rillerne i selve emballagen. Læs mere om godkendelse af layout i afsnit 3.5.

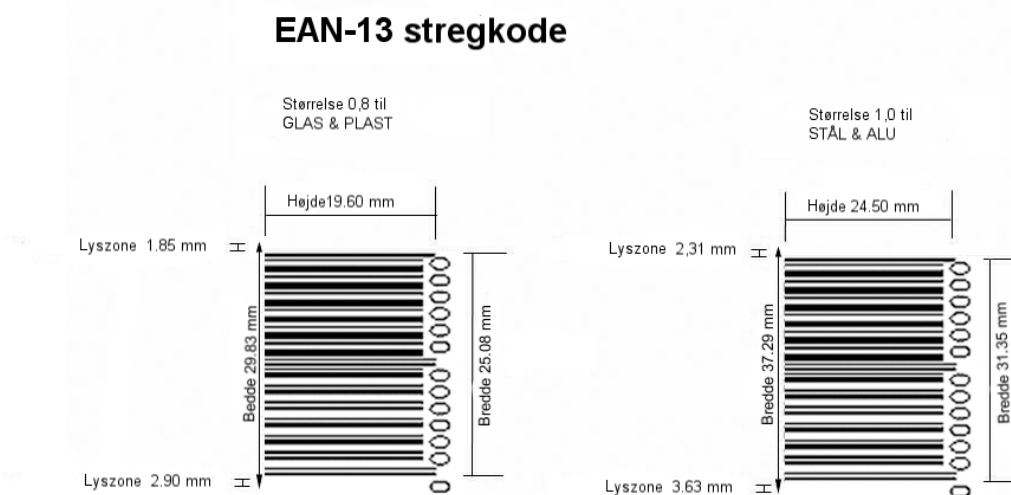
3.3 Krav til strejkode

Den primære mærkning omfatter også en strejkode. Den kan være en EAN 13, EAN 8 eller en UPC-strejkode. I skal selv kontakte GS1 Danmark eller en anden GS1-organisation for at få de nødvendige GTIN-numre inden tilmelding af engangsemballagen.

For at sikre den elektroniske aflæsning af jeres produkter i returautomaterne, er det vigtigt, at I overholder en række krav til tryk af strejkoder.

På dåser skal EAN-strejkoden som minimum trykkes i EAN-standardens størrelsesfaktor 1.0

På engangsflasker af plast eller glas skal EAN-strejkoder på de originale etiketter som minimum trykkes i EAN-standardens størrelsesfaktor 0.8 .Nedenfor viste størrelseskrav (minimumsværdier) skal altid overholdes:

Tryk af strejkode og GTIN-nummer i forhold til baggrundsfarve og kvalitet af tryk skal altid leve op til de til enhver tid gældende GS1-standarder, som I kan læse mere om i den til enhver tid gældende GS1-håndbog udgivet af GS1-Danmark.

Strejkoden må ikke være mindre end de mål, der er angivet på illustrationen. Husk, at lyszoner skal respekteres.

Hvis strejkoden ikke overholder de angivne størrelseskrav, vil engangsemballagen som udgangspunkt ikke kunne tilmeldes med primær mærkning. Hvis I er kommet til at trykke en for lille strejkode, eller hvis I, i en senere produktion, har fået produceret en forkert mærkning, skal I altid kontakte Dansk Retursystem A/S. I det tilfælde kan det være nødvendigt med en tilbagetrækning af produktet, I kan så tilmelde produktet med sekundær mærkning, hvis Dansk Retursystem A/S ikke kan give en dispensation. Dansk Retursystem A/S kan undtagelsesvis give midlertidig dispensation til anvendelse af mindre strejkoder, hvis der er sikkerhed for, at produktet alligevel kan læses med fornøden sikkerhed. Det afgøres af Dansk Retursystems tekniske test.

Læs mere om godkendelse af layout i afsnit 3.5.

3.4 Placering af pantmærke, stregkode og GTIN-nummer

For at sikre den elektroniske aflæsning af pantmærke og stregkode er det vigtigt at følge en række retningslinjer.

- ▶ Pantmærke og stregkode med GTIN-nummer skal så vidt muligt placeres midt på engangsemballagen i forhold til top og bund
- ▶ Toppen af pantmærket og toppen af stregkoden må aldrig placeres mere end 180 mm fra bunden af emballagen
- ▶ Afhængig af emballagens størrelse kan Dansk Retursystem A/S kræve, at afstanden fra pantetikettens nederste kant til bunden af engangsemballagen er mindst 50 mm. Dette er særlig relevant for emballager over 50 cl.
- ▶ Pantmærket skal altid placeres, så de fem prikker i mærket er vandrette, når emballagen står på sin bund
- ▶ Stregerne i stregkoden skal være vandrette, når engangsemballagen står på sin bund
- ▶ Stregkoden placeres så vidt muligt i umiddelbar nærhed af pantmærke
- ▶ Alle lyszoner i pantmærke og stregkode skal overholdes

I visse tilfælde kan Dansk Retursystem A/S også kræve, at pantmærket placeres andet sted på engangsemballagen end i umiddelbart ønsker. Dette sker kun for at sikre den elektroniske aflæsning, og kan være nødvendigt ved flasker i en atypisk form, fx runde flasker, meget lave eller meget høje flasker.

I skal være særlig opmærksom på, at mærkning på flaskens hals kan medføre, at pantmærket ikke kan aflæses, og Dansk Retursystem A/S kan derfor ikke godkende en sådan mærkning. Mærkning på skrå flader vil næsten altid skabe problemer på både store og små emballager. På store flasker vil mærkning på flaskens hals medføre, at stregkode og pantmærke overskrider grænsen på 180 mm fra bunden, og vil derfor typisk ikke kunne læses.

Bemærk, at der som udgangspunkt heller ikke tillades anvendelse af lodrette stregkoder, da disse typisk også er problematiske i forhold til den elektroniske aflæsning. Læs mere om godkendelse af layout i afsnit 3.5.

3.5 Godkendelse og fejltryk

Dansk Retursystem A/S gør altid sit bedste for at vejlede ved tryk af emballager og etiketter for så vidt muligt at undgå fejl og efterfølgende udfordringer med aflæsningen. Vi kan dog ikke drages til ansvar i forbindelse med brug af trykfilerne af pantmærkerne, og er uden ansvar for eventuelle fejltryk af etiketter og engangsemballager i forhold til gældende regler.

Da størrelsesforholdet på pantmærket og stregkoden er afgørende for korrekt udbetaling af pant, skal mål på pantmærke og stregkode altid overholdes - se afsnit 3.2 og 3.3. Hvis mål på producerede emballager og/eller etiketter ikke overholder disse krav, kan det medføre, at engangsemballager må tilbagekaldes på det danske marked, da produkterne dermed ikke kan læses elektronisk.

For at sikre en korrekt mærkning, anbefaler vi, at I sender oplysningerne om tryk og layout til os, målfast og i de endelige størrelsesforhold, inden det endelige tryk af engangsemballage eller etiket. **Bemærk, at det ikke er muligt at tilmelde et produkt, hvis emballagen ikke overholder kravene til mærkning.**

Vær opmærksom på, at Dansk Retursystem A/S ikke er i stand til at kontrollere kvaliteten af stregkoden ved godkendelse af et etiketlayout. Hvis det efterfølgende viser sig, at stregkoden ikke kan aflæses elektronisk

på trods af godkendelse, kan det være nødvendigt at ommærke produkterne. Vær derfor altid meget omhyggelig med at følge standarderne og de rette mål samt retningslinjerne i EAN-håndbogen.

Hvis mærkningen sidder uhensigtsmæssigt eller flaskeformen vanskeliggør aflæsningen, kan det heller ikke altid tjekkes i forbindelse med godkendelse af layout.

I tilfælde af fejltryk, hvor stregkoden er for lille, kan I søge om dispensation for markedsføring af produktet. I praksis vil dispensationen kun blive givet, hvis der er tale om decideret fejltryk, og fejltrykket ikke har indflydelse på muligheden for korrekt udbetaling af pant. Dispensationen vil kun omfatte det fejltrykte parti og kun i en begrænset periode. I kan søge om dispensation hos Dansk Retursystem A/S. Først når I har fået en dispensation kan Dansk Retursystem A/S tilmelde produktet.

Når produktet er tilmeldt, skal I selv sikre, at etiketten har samme kvalitet og størrelsesforhold, som det layout eller den etiket som Dansk Retursystem A/S har godkendt. Enhver ændring kan medføre, at I skal tjekke om tilmeldingen fortsat kan opretholdes, eller om der skal ske en ny tilmelding. Er I i tvivl, så kontakt Dansk Retursystem A/S.

4 Brug for hjælp?

I kan altid læse mere om primær mærkning på vores hjemmeside: www.dansk-retursystem.dk, under *Importører & producenter*.

I er også velkommen til at kontakte vores afdeling for Udbydere & Kvalitet:

Telefon: 43 32 32 32

Mail: emballagetilmelding@dansk-retursystem.dk